

Απριλ 14-7-60

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ

ΔΙΑΣΚΕΥΗ Α. ΝΙΚΑ

'Από τὸ Ἑλληνικὸ Λαϊκὸ Θέατρο τοῦ Μ. Κατράκη

Μιά από τις πιο αξιόλογες παρουσιάσεις του παραστάσει προχθές τὸ βράδυ στὸ θέατρο τοῦ Ἄλφου τῆς «Ἑλληνικὸ Λαϊκὸ Θέατρο».

τὸν Τίρερ κλπ. Παρ' ὅλες τὶς δυσκολίες πού εἶχε ἀντιμετωπίσει ὁ Ἄγγελος Νίκας κατόρθωσε τελικὰ νὰ παρουσιάσει μιά ἐργασία θετική.

ἀκουσθεὶ καθαρά ὁ λόγος καὶ ἀπαίτησε τὴν προσοχὴ τῶν θεατῶν σὲ βάρος τοῦ ἔργου.

ΤΙ Θ' ΑΚΟΥΣΟΥΜΕ ΑΥΡΙΟ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ

Ἡ «Εἰσαγωγή σ' ἕνα δράμα» τοῦ Ἀντίοχου Εὐαγγελάτου δὲν ἔχει σὰν βάση ὀρισμένο δράμα, οὔτε περιγράφει συγκεκριμένα γεγονότα.

Ὁμοίως καὶ ἡ «Ισπανικὴ Συμφωνία» τοῦ Λαλό εἶναι ἕνα κονστέρτο γιὰ θιαυλί, γιὰ μὲν δεξιόχειρα ἔμφε καὶ περὰ σὲ μὲν δεξιά, περὰ σὲ μὲν δεξιά.

Ὁ Σοῦμπερτ, ὁ ἀπαράμιλλος δημιουργὸς τοῦ λιτ (=- ἔντεχου γερμανικοῦ τραγουδιοῦ) ἔχει ἀφήσει καὶ μερικὰ συμφωνικά ἔργα.

ΟΙ «ΔΙΑΒΟΛΟΓΥΝΑΙΚΕΣ» ΤΟΥ ΑΝΡΥ ΖΩΡΖ ΚΛΟΥΖΩ

Ἦταν ἀπὸ τοὺς δύο - τρεῖς καλύτερους ρόλους τῆς καριέρας του. Ἀπὸ τὴν πρώτη εἰσοδὸ του στὴ σκηνή, μετὰ τὸ ἀτσάλο περπάτημά του, τὴν μονοκόμματη κίνησή του, ἔδειξε τὸ μέγεθος τῆς κλάσης του σὰν ἡθοποιός.

Ἰωάννης Κονδυλάκης: Ἀγνωστα ἀπομνημονεύματα 1905 (Β.Φρ. Τωμαδάκη)

Μα αἰσιόλογη καὶ προσεγμένη μελέτη μας παρουσίασε πάλι ὁ καθηγητὴς τῆς Ν. Λογοτεχνίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Β. Φρ. Τωμαδάκης μετὰ τὸ ἔργο «Ἰωάννου Δ. Κονδυλάκη. Ἀγνωστα ἀπομνημονεύματα (1905) ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ του στὴν Κρητικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1897».

Ὁ συγγραφεὴς με καταποτιστικὸ πρόλογο μας ενημερώνει ὅτι ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης ἐδημοσίευσε ἀνωμότως στὴν εφημερίδα «Σκρπ» τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ἀγνωστα μέχρι σήμερα στους μελετητὲς ἀπομνημονεύματά του ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ του στὴν Κρητικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1897.

Καὶ ἦταν γνωστὸ ὅτι ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης εἶχε λάβει μέρος στὴν ἐπανάσταση τοῦ 1897 στὴν Κρήτη, ἀλλὰ ὅτι εἶχε ἀποστείλει ἐπενεὶς ἐκθέσεις, ἀνταποκρίσεις, τῶν γεγονότων καὶ ὅσων εἶχαν διαδραματισθεῖ στὸ Ν. Χανίων, τόσο λεπτομερῆς καὶ καταποτιστικὲς πράγματα μας ἦταν μέχρι σήμερον ἀγνωστο. Π' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ προσφορὰ αὐτὴ τοῦ καθηγητῆ Β. Τωμαδάκη εἶναι ἀξιολογητὴ καὶ ε- παινετὰ.

Ὁ Μελετητὴς διείδε τὴν ἀξία αὐτῶν τῶν ἀναμνήσεων τοῦ Κονδυλάκη, σεδάστηκε τὸ πρόσωπο καὶ παρενέβη με διευκρινιστικὲς σημειώσεις, ὅπου αὐτὸ απαιτεῖτο.

Ἡ ὅλη παρουσίαση τῶν ἀνταποκρίσεων τοῦ Κονδυλάκη, διαφωτίζει κατὰ τρόπο ἐναργὴ καὶ συστηματικὰ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1897 διότι δὲν περιγράφονται μόνον ἡ πολεμικὴ κατάστασι, οἱ μάχες, ἀγμυαχίαι κ.λπ. ἀλλὰ ἀναλύεται ἕνας ολόκληρος κόσμος, ἡ οικονομικὴ κατάστασι, οἱ χαρακτηριστὲς αὐτῶν καὶ σπουδαῖων προσώπων, τὰ ἴδη καὶ ἔθιμα, οἱ προθέσεις τῶν Μ. Δυνάμεων ἀπέναντα στὴν κρητικὴν ἐπανάστασι καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Κρητικοῦ γιὰ τὸ ὅ- πλο, ἡ σὺλληρωγία καὶ ἡ ἀνεπιθυμία στὴν κακοχητὴ τῶν κρητικῶν λαοῦ, ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ε- θελοντῶν, ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καὶ τμημάτων, πού εἶχαν κατέλθει στὴν Κρήτη γιὰ νὰ βοηθήσουν στὸν ἀγῶνα κ.λπ.

Ἀπὸ τὴν παρουσίασι, ἐπομένως, αὐτοῦ τοῦ ἔργου τοῦ Κονδυλάκη ἀπὸ τὸν Κ. Τωμαδάκη ὠφελούνται οἱ ιστορικοὶ μελέτες στὴν Κρήτη κατὰ τρόπο ἀπρόσμενο μέχρι σήμερα. Ἰστορικὰ πρόσωπα τοῦ Ν. Χανίων παρουσιάζονται στὴν γνησιότητά τους. Ὁμοίως ὁ Ἀναγνώστης Σαλιδῆς, ὁ Γ. Καμπούρης, ὁ Χατζὴ Μ. Γιάννης, ὁ Ἀναγνώστης Μάντας, ὁ Κολοκυθᾶς ἀπὸ τὸν Ἀλικιανὸν, ὁ Σελιμῶντες ἀπλαρχηγὸι, Φοκίμης, Πιωργάκης, Τωμαδάκης, ὁ ἰσχυρὸς χαρακτήρας τοῦ ταγματάρχου πυροβολικοῦ

Μανουσιγιαννῆς, ἡ ἀνδρεία τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, τὸ κύρος τοῦ συνταγματάρχου Τιμολέοντα Βάσου, κ.ά.

Δὲν ἀρκεῖ μὴ κριτικὴ γιὰ τὴν παρουσίασι αὐτῆς τῆς δουλειᾶς τοῦ κ. Τωμαδάκη. Θα μπορούσε κανεὶς νὰ γράφει ολόκληρη μελέτη γιὰ τοὺς χαρακτήρες τῶν προσώπων, τὴν πονηρία, τὴν ἐξυπνάδα τὴν εἰρωνία καὶ τὸν σαρκασμὸ.

Στὸν Ἀλικιανὸν οἱ ἐθελοντὲς φοιτητὲς χρειάζονταν δύο καὶ τρεῖς πατανίες νὰ σκεπασθοῦν. Ὁ ἀπλαρχηγὸς Κολοκυθᾶς σαρκαστικὰ ἔλεγε: «Τουταῖνε γι' ἀνθρώποι θὰ μας λευτερώσουν!».

Στὸ Κλεφτοπέραμα πάλι, ἐνὸς ὁ Κονδυλάκης μόνος, πορευόμενος ἀπὸ ἀτόμοις ἀτραπτοῦ γιὰ τὰ Κεραμεῖα, ἀπὸ μὴ κορφή ξεπροβάλε ἕνας νεὸς βοσκὸς καὶ τοῦ φώναξε: «νὰ μου δώσεις θέλει νὰ παίξω μαζι;» ἐνοώντας, τουφεκάκι, ὅποτε θ' ἀρπάζε το ὄπλο καὶ θὰ ἐξαφανιζόταν!

Ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης ἀφήνει τὴν πλαστικότητα τῆς πένας του νὰ παρουσιάσει ἕνα πανόραμα μορφῶν καὶ περιστατικῶν, πότε εὐθυμῶν καὶ πότε τραγικῶν, κατὰ τρόπο ἀνεπανάληπτο. Φανταστεῖτε πως περιγράφει ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης τὸν ἔπνο του ἐν μέσῳ δύο συμπλοκημάτων τοῦ ροχαλιζόντων ἢ τὸ μῖσος τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐνας πληγωμένος Τουρκοκρητικὸς δὲν δέχθηκε τὶς περιποιησεις τοῦ Κ. Μάνου: «Δὲ θέλω, γυαλοῦρηδες, νὰ με γιαντζερέτε. Θέλω νὰ μ' ἀλείψετε πετρέλαιο καὶ νὰ με κάψετε». Ἀσύγκριτος εἶναι ὁ Κονδυλάκης στὴν περιγραφή τῆς ἐσκένωσης τῆς Κανδάνου ἀπὸ τοὺς Τουρκοκρητικὸς καὶ τὴν κάλυψη τοῦ κενοῦ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Διαπραγές, λεηλασίες, διαπραγές καὶ κάθε πράξη, πού ταπεινῶν τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια παρουσιάζονται στὴν περιγραφή τοῦ Κονδυλάκη, ἡ οποία εἶναι παραλήψια με ἐκείνη τῆς ἀλώσης τῆς Τριπόλεως, ὅπως περιγράφεται ἀπὸ τοὺς ιστορικοὺς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης.

Θα ἠθέλα ἐπιπλέον νὰ ἐπιστημονοῦν ὅτι στὶς σελίδες τοῦ διβλίου εἶναι καταχωρημένες πολλὲς προσωπιογραφίες (γραφοὶ) Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν τοῦ ἐκστρατευτικοῦ ἑλληνικοῦ Σώματος ὑπὸ τὸν Τιμολέοντα Βάσο στους ὁποίους ἔχομε ἀφιερῶσει ὁδοὺς, ἀλλὰ δὲν γνωρίζομε τὴν μορφὴ τους - Σαρατζόγλου, Εμμ. Μανουσιγιαννῆς, Κόρακα, Τριγγέτα κ.ά.

Τὸ διβλίο, ἐπομένως εἶναι χρήσιμο γιὰ ὅλους τοὺς ἀναγνώστες καὶ τὸ συστήνω ἀνεπιφύλακτα.

Πάννης Ἀνδρουλάκης